

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 346/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 18 ods. 2 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžsk 20/2018 z 26. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 18 ods. 2 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžsk 20/2018 z 26. februára 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ (žalobca) sa žalobou v správnom súdnictve domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia Ministerstva obrany Slovenskej republiky, sekcie ľudských zdrojov (ďalej len „orgán verejnej správy“) č. SELUZ-4-29-2/2016-OdSP z 20. mája 2016, ktorým zamietlo odvolanie sťažovateľa a potvrdilo rozhodnutie Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia, Bratislava (ďalej len „vojenský úrad sociálneho zabezpečenia“), č. VÚSZ-65403021622001/22 z 25. februára 2016, ktorým zastavil konanie o prepočítanie výsluhového dôchodku sťažovateľa, keďže v tej istej veci bolo právoplatne rozhodnuté rozhodnutím vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65403021622001/2-VUSZ/DO 2 z 18. januára 1999, ktorým sťažovateľovi priznal výsluhový dôchodok v sume 4 758 Sk mesačne, pričom pre výmeru dôchodku bola sťažovateľovi zhodnotená doba služby 20 ukončených rokov za obdobie: od 1. septembra 1980 do 31. marca 1993 celkom 12 rokov a 7 mesiacov; od 1. apríla 1993 do 31. decembra 1994 celkom 1 rok a 9 mesiacov, po zvýhodnenom započítaní doby služby dvojnásobne celkom 3 roky a 6 mesiacov; od 1. januára 1995 do 31. decembra 1998 celkom 4 roky; bez zvýhodneného započítania doby služby služobný pomer sťažovateľa trval celom 18 rokov a 4 mesiace. V tejto súvislosti sťažovateľ namietal, že do doby trvania služobného pomeru na účely zvýšenia výsluhového dôchodku mu nebolo započítané obdobie od 1. septembra 1978 do 30. augusta 1980, počas ktorého bol študentom 1. a 2. ročníka Vojenského leteckého učilišťa Prešov, a toto štúdium treba považovať za ostatnú vojenskú službu, s čím však vojenský úrad sociálneho zabezpečenia nesúhlasil, pretože za ostatnú vojenskú službu

sa považuje ďalšia služba vykonávaná vojakom vo vojenskej škole po skončení základnej služby a čas strávený na vojenskej škole pred nástupom na základnú službu bol hodnotený ako príprava na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky a bol zaradený do III. pracovnej kategórie.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 25 Sa 59/2016 z 26. októbra 2017 žalobu sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú s tým, že rozhodnutie vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65403021622001/2-VÚSZ/DO 2 z 18. januára 1999 tvorí prekážku rozhodnutej veci (*res iudicata*) vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa z 10. septembra 2015, z ktorej obsahu je zrejmé, že žiada o priznanie 1. a 2. ročníka na vojenskej strednej odbornej škole ako ostatnej vojenskej služby pre nárok na výsluhový dôchodok (žiadosť o spätné prepočítanie a doplatenie už priznaného výsluhového dôchodku). Krajský súd považoval rozhodnutie orgánu verejnej správy č. SEĽUZ-4-29-2/2016-OdSP z 20. mája 2016 za zákonné a správne, pričom s poukazom na históriu sociálneho zabezpečenia vojakov konštatoval, že na účely dôchodkového zabezpečenia nemožno štúdiom v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy zaradiť do I., resp. II. kategórii funkcií. Títo študenti nepodliehali plnému vojenskému režimu a vojenskej trestnej zodpovednosti.

4. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, v ktorej namietol, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože doba štúdia v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy má byť považovaná za ostatnú vojenskú službu. Podrobným opisom niektorých aspektov štúdia v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy sťažovateľ vyslovil presvedčenie, že títo študenti vykonávali vojenskú službu rovnako ako študenti 3. a 4. ročníka vojenskej strednej odbornej školy a vojaci v základnej službe.

5. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú s tým, že o výsluhovom dôchodku sťažovateľa bolo právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa v uvedenej veci podstatne nezmenil. Vydaním ďalšieho meritórneho

rozhodnutia, čo sa týka výšky výsluhového dôchodku sťažovateľa, bez podstatnej zmeny skutkového stavu by došlo k porušeniu princípu *ne bis in idem*.

5.1 Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa nezhodnotenia doby štúdia v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy v I. kategórii funkcií najvyšší súd konštatoval, že štúdiom na tejto škole sa študenti pripravovali na službu vojaka z povolania, ale neboli vojakmi v činnej službe. Prijatím žiaka na štúdium na vojenskú strednú odbornú školu vznikla žiakom v roku, v ktorom dovърšili 17. rok veku, branná povinnosť, neboli však povolani na výkon základnej (náhradnej) vojenskej služby. Takéto štúdium nemožno považovať za ostatnú vojenskú službu, pretože do nej mohol byť zaradený iba ten, kto dosiahol 18 rokov veku. Takýmto študentom sa doba štúdia započítavala do nástupu vojenskej činnej služby ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky, teda v III. pracovnej kategórii. V čase nástupu sťažovateľa do 1. ročníka vojenskej strednej odbornej školy, resp. počas jeho štúdia v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy, nebola jeho činnosť ako študenta zaradená do I., resp. II. kategórie funkcií. Skutočnosť, že po skončení povinnej školskej dochádzky sa žiak v súvislosti s nástupom na vojenskú strednú odbornú školu podrobil odvodovému konaniu, ešte nezakladá jeho status vojaka v činnej službe. Uvedeným zápisom bol žiak zaradený do vojenskej evidencie a bol podrobený predbežnému zisťovaniu jeho spôsobilosti na vojenskú činnú službu. Ozbrojovanie 14 až 16-ročných študentov vojenskej strednej odbornej školy a náplň ich činnosti, hoci podobnej činnosti vojakov v činnej službe alebo službe vojakov z povolania taktiež nemohlo založiť ich služobný pomer ako vojakov z povolania, ktorý je pre účely zaradenia služby do I. kategórie funkcií rozhodujúci.

5.2 Najvyšší súd konštatoval, že judikatúra v danej veci je ustálená (pozri napr. rozsudky najvyššieho súdu vydané v konaniach vedených pod sp. zn. 9 Sžsk 99/2017, 9 So 214/2016, 9 So 175/2016 a 9 So 44/2017).

5.3 Pokiaľ sťažovateľ v kasačnej sťažnosti tvrdil, že v jeho veci sa najvyšší súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, najvyšší súd konštatoval, že v tejto súvislosti sťažovateľ neuviedol ani jedno konkrétne rozhodnutie kasačného súdu.

6. S uvedenými závermi najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a opakujúc argumenty, ktoré vzniesol v konaní pred všeobecnými súdmi v ústavnej sťažnosti,

opakovane vyslovuje presvedčenie, že do doby trvania služobného pomeru na účely zvýšenia výsluhového dôchodku mu malo byť započítané aj obdobie od 1. septembra 1978 do 30. augusta 1980, počas ktorého bol študentom 1. a 2. ročníka vojenskej strednej odbornej školy, a toto štúdium treba považovať za ostatnú vojenskú službu. V obsahovo rozsiahlom podaní, ktoré má 37 strán, sťažovateľ s poukazom na fungovanie bývalého štátneho režimu najvyššiemu súdu vytýka, že vo svojom rozhodnutí nezohľadnil reálny život študentov 1. a 2. ročníka vojenských stredných odborných škôl, ktorí museli „*chodiť do 24-hodinových dozorných služieb na rote a ešte pred tým mali + 9 hodín vojenského zamestnania a niekedy aj + 5 hodín zmeny v kuchyni*“ a ktorí boli vystavení enormnej fyzickej aj psychickej záťaži oproti študentom študujúcim na civilných stredných odborných školách, a že sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľa o nútenej práci študentov 1. a 2. ročníkov vojenských stredných odborných škôl. Sťažovateľ opisuje, aké služné a deputátne benefity študenti vojenských stredných odborných škôl počas svojho štúdia dostávali a aké sankcie im v prípade neukončenia štúdia hrozili. V súvislosti so zaradením štúdia sťažovateľa v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy do III. pracovnej kategórie sa sťažovateľ cíti byť diskriminovaný oproti študentom, ktorí sa pripravovali na povolanie baníkov a fúkačov skla, a žiada, aby uvedené obdobie bolo zaradené do I. kategórie funkcií.

6.1 Sťažovateľ taktiež žiada ústavný súd o zaujatie stanoviska, resp. výklad pojmov „*vojak*“, „*vojenská osoba v činnej službe*“ a „*vojenská osoba*“.

6.2 V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy, základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich

do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

13. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

14. Podľa čl. 18 ods. 1 ústavy nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby. Podľa čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby.

15. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

16. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

17. Podľa čl. 36 prvej vety ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky.

18. Podľa čl. 38 ods. 1 ústavy ženy, mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na zvýšenú ochranu zdravia pri práci a osobitné pracovné podmienky. Podľa čl. 38 ods. 2 ústavy mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

19. Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Predmetnom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia čl. 12 ods. 1 a čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy, základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžsk 20/2018 z 26. februára 2020, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 25 Sa 59/2016 z 26. októbra 2017 ako nedôvodnú (body 5 až 5.3).

III.1 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

23. Ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájitelným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd, zaručuje čl. 46 ods. 2 ústavy. Obhájitelnosť tvrdenia v danom prípade znamená, že vzhľadom na právnu úpravu a na okolnosti prípadu bolo konkrétne rozhodnutie orgánu verejnej správy spôsobilé zasiahnuť do práv alebo právom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré tvrdia, že boli rozhodnutím orgánu verejnej správy dotknuté. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy. Obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva iba v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Zahŕňa taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 6 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový

a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

24. Aj judikatúra ESLP vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodráža v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

25. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne

otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012).

26. V danom prípade najvyšší súd napadnutým rozsudkom rozhodoval o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu vydanému v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy (bod 2). Nosným dôvodom zamietnutia kasačnej sťažnosti pritom bola skutočnosť, že o výsluhovom dôchodku sťažovateľa bolo právoplatne rozhodnuté rozhodnutím vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65403021622001/2-VUSZ/DO 2 z 18. januára 1999 a skutkový stav sa v uvedenej veci podstatne nezmenil. Vydaním ďalšieho meritórneho rozhodnutia, čo sa týka výšky výsluhového dôchodku sťažovateľa, bez podstatnej zmeny skutkového stavu by došlo k porušeniu princípu *ne bis in idem* (bod 5).

27. Ústavný súd konštatuje, že proti uvedenému záveru najvyššieho súdu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nevzniesol žiadnu námietku.

28. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy, ktorými by poprel ich účel a význam. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku primeraným spôsobom reagoval na námietky sťažovateľa vznesené v kasačnej sťažnosti (bod 4) a na zdôraznenie správnosti záveru krajského súdu, že do doby trvania služobného pomeru na účely zvýšenia výsluhového dôchodku sťažovateľa nemožno započítať obdobie od 1. septembra 1978 do 30. augusta 1980, počas ktorého bol študentom 1. a 2. ročníka vojenskej strednej odbornej školy, uviedol ďalšie dôvody (body 5.1 až 5.3). Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nie je svojvoľný ani zjavne neodôvodnený a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávných noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemožno označiť za arbitrárny v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické, ústavne neudržateľné alebo že by napadnutý rozsudok nereflektoval ťažiskovú skutočnosť dôležitú pre rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľa, ktorou bola existencia právoplatného

rozhodnutia vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65403021622001/2-VUSZ/DO 2 z 18. januára 1999.

29. Sťažovateľ pritom v ústavnej sťažnosti ani len netvrdil, že by sa v minulosti domáhal súdneho prieskumu zákonnosti uvedeného rozhodnutia vojenského úradu sociálneho zabezpečenia podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016). Takéto správanie odporuje zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majtkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

30. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal, aby ústavný súd zaujal stanovisko, resp. podal výklad pojmov „*vojak*“, „*vojenská osoba v činnnej službe*“ a „*vojenská osoba*“, ústavný súd opätovne konštatuje, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Nie je úlohou ústavného súdu perfekcionista „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj v prípade výhrad k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi, a preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústí do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 76/2015).

31. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

32. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

33. Zásady uvedené v čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy v súhrne vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka a majú univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach (I. ÚS 59/97, mutatis mutandis II. ÚS 8/97, PL. ÚS 14/98).

34. Podľa § 11 ods. 3 antidiskriminačného zákona na konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania sa vzťahuje Civilný sporový poriadok a nie Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Rozhodovanie súdu v rámci správneho súdnictva nemožno považovať za antidiskriminačný spor. V konaní v rámci správneho súdnictva nemôže ani teoreticky dôjsť k prechodu dôkazného bremena na žalovanú stranu, ako to antidiskriminačný zákon predpokladá v sporových konaniach, v ktorých prebieha dokazovanie na ustálenie skutkového stavu.

35. Námiетка sťažovateľa týkajúca sa porušenia čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nie je spôsobilá spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy a základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2 a čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

36. Z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť aj v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie čl. 18 ods. 2 písm. b) ústavy a základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 38 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pretože pri jej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť ich porušenia, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

37. Ústavný súd nepovažuje námietku sťažovateľa, že najvyšší súd vo svojom rozhodnutí nezohľadnil reálny život študentov 1. a 2. ročníka vojenských stredných odborných škôl, ktorí museli „*chodiť do 24-hodinových dozorných služieb na rote a ešte pred tým mali + 9 hodín vojenského zamestnania a niekedy aj + 5 hodín zmeny v kuchyni*“ a ktorí boli vystavení enormnej fyzickej aj psychickej záťaži, oproti študentom študujúcim na civilných stredných odborných školách a že sa nevysporiadal s tvrdením sťažovateľa o nútenej práci študentov 1. a 2. ročníkov vojenských stredných odborných škôl, za podstatnú pre rozhodnutie o kasačnej sťažnosti sťažovateľa.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu